

Spis treści

Wstęp	3
1. Dobre praktyki: <i>SZKOŁA @KTYWNEGO SENIORA: innowacyjny program w Bibliotece na Rajskiej</i> , Lidia Maria Jedlińska, Regionalne Centrum Integracji Społecznej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie	4
2. Dobre praktyki: <i>Podbój wirtualnego świata. Seniorzy w Sieci.</i> Agata Otrębska, Aleksandra Borkowska, Stowarzyszenie „PLAN”	8
3. Dobre praktyki: <i>Małopolska Akademia Aktywnego Seniora</i> , Lucyna Praweńska-Dziedzic, MISTiA	10
4. Dobre praktyki: <i>Złota Klamra 2008 – relacja z imprezy integracyjnej.</i> Izabela Ulas, Ryszard Kuczyński, Samarytańska Federacja Organizacji Pozarządowych, Zakliczyn	12
5. Dobre praktyki: <i>Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Omówienie wystąpienia Pani Wiesławy Borczyk Prezesa Federacji na Międzynarodowej Konferencji UTW Uniwersytet Jagielloński Collegium Novum 9 – 10. 09. 2008 Kraków</i> , Martyna Feliks, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie	14
6. Warto wiedzieć: <i>Świadczenia pomocy społecznej na przykładzie krakowskiego MOPS-u.</i> Łukasz Stich, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie	18
7. Warto wiedzieć: <i>Mediacje rodzinne – sposób na rozwiązanie konfliktów w Rodzinie.</i> Katarzyna Mimiec, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie	26
8. Laureaci: <i>Wystarczy stanąć przed lustrem, uśmiechnąć się i uwierzyć w swoją własną potęgę,</i> Justyna Tokarczyk, wyróżnienie w III Małopolskim Konkursie Literackim „Ludzie znają mnie tylko z jednej, jesiennej strony”	29
9. Nowe akty prawne	31

Kwartalnik **es.O.es**

Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie

Redaktor naczelny: Jadwiga Pauli

Redakcja numeru: Martyna Feliks – pracownik socjalny
mfeliks@rops.krakow.pl

ISSN

1231-2770

Nakład:

1500 egz.

31-070 Kraków, ul. Piastowska 32

tel.: 012 422 06 36; fax: 012 422 06 36 wew. 44

www.rops.krakow.pl

e-mail: biuro@rops.krakow.pl

Wydawnictwo finansowane ze środków
Samorządu Województwa Małopolskiego

Skład i druk:

Wydawnictwo–Drukarnia „Ekodruk” s.c.

ul. Powstańców Wielkopolskich 3, 30-553 Kraków

tel. 012 267 36 60, e-mail: biuro@ekodruk.eu, www.ekodruk.eu

Szanowni Państwo,

Już po raz kolejny oddajemy w Państwa ręce wydanie kwartalnika „es.O.es”, które zostanie poświęcone problematyce osób starszych i ludziom aktywnie działającym na rzecz małopolskich seniorów.

Przedstawiamy Państwu ciekawe naszym zdaniem inicjatywy, które mają na celu pobudzać środowisko osób starszych, dawać możliwość ustawicznego rozwoju i kształcenia, pokazywać w jaki sposób aktywnie spędzać wolny czas.

W dziale „Dobre praktyki” prezentujemy: nowo powstały program Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – „Szkoła @ktywnego Seniora”; projekt „Małopolska Akademia Aktywnego Seniora” realizowany przez FRDL MISTiA, projekt „Surfujący Senior” stowarzyszenia PLAN, oraz coroczną imprezę integracyjną „Złota Klamra” organizowaną przez Samarytańską Federację Organizacji Pozarządowych. W dziale tym znajdą Państwo informację, która może zainteresować przede wszystkim słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku dotyczącą powołania Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń UTW.

W „Warto wiedzieć” będą Państwo mogli dowiedzieć się z jakich świadczeń mogą skorzystać mieszkańcy Krakowa, którzy zgłoszą się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, oraz zapoznać z nowymi metodami pracy z rodziną i rozwiązywania konfliktów, a mianowicie z mediacjami rodzinnymi.

Poza tym chcemy Państwu zaprezentować wyróżnioną pracę w III Małopolskim Konkursie Literackim, „Ludzie znają mnie tylko z jednej, jesiennej strony”, który w tym roku skierowany był do młodzieży szkolnej Województwa Małopolskiego. Tradycyjnie publikujemy również najnowszy zbiór aktów prawnych.

Życzę miłej lektury
Martyna Feliks

Kraków, wrzesień 2008

SZKOŁA @KTYWNEGO SENIORA Innowacyjny program w Bibliotece na Rajskiej

Wprowadzenie

Biblioteeki publiczne w Polsce stają przed wyzwaniem wykreowania wśród czytelników nowego obrazu jako nowoczesnych centrów edukacji, informacji, kultury. Ich rola jest nie do przecenienia. Z jednej strony, poprzez tradycyjny dostęp do swoich zbiorów – umożliwiają korzystanie z wielu źródeł informacji; z drugiej – poprzez Internet – stwarzają niemal nieograniczone możliwości rozwoju. To biblioteki w XXI wieku powinny czynnie uczestniczyć w budowaniu społeczeństwa wiedzy.

Określenia „informacja” i „wiedza” nie są określeniami jednoznacznymi. Większość informacji można zdobyć bez problemu. Problemem staje się zdolność do ich właściwej interpretacji oraz umiejętność odpowiedniego wykorzystania. Takie podejście wymaga wiedzy i samodzielności myślenia.

Spółeczności Europy są społeczeństwami „uczącymi się ustawicznie”. Pojęcie to dotyczy wszystkich grup wiekowych; starszych osób również, a może – przede wszystkim. Motywacja do zdobywania wiedzy w każdym wieku jest inna: od konieczności po przyjemność. Niestety, przodujemy w europejskich statystykach pod względem braku aktywności osób starszych (wg statystyk tylko około 5% bierze czynny udział w zajęciach proponowanych przez instytucje kształcenia ustawicznego).

REGIONALNE CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie (RCIS): nowa agenda – nowe spojrzenie

RCIS jako jedna z agend Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie znaczną część swojej działalności kieruje do osób starszych, włączając je w różnego rodzaju działania edukacyjne **oparte na bazie nowych technologii** oraz **współpracy między-pokoleniowej**. Promowany jest **europejski model edukacji**, w którym młodzi, energiczni ludzie – pracownicy Biblioteki – stają się nauczycielami seniorów wprowadzając ich w nieznaną świat nowych mediów. Biblioteka może i powinna uczestniczyć w tak rozumianej „komunikacji pokoleniowej”.

PROGRAM: Szkoła @ktywnego Seniora (S@S)

Bazą do przeprowadzenia powyższych działań stał się – realizowany od 2007 roku w WBP – Program **Szkoła @ktywnego Seniora**, którego inspiratorem i stałym partnerem jest Towarzystwo Polsko-Niemieckie w Krakowie. Kluczowym komponentem Programu S@S jest ulokowanie działań w miejscu uznawanym za naturalnie przyjazne seniorom – w bibliotece.

Metody ICT stanowiące trzon Programu, nie są celem samym w sobie, ale **środkiem do rozwoju** własnych zainteresowań, pasji. Zakłada się, że senior nie jest biernym odbiorcą szkoleń, ale **czynnie** włącza się we

wszystkie proponowane działania, **twórczo** spędza wolny czas wykorzystując również bogate zasoby Biblioteki. Poprzez Internet ma dostęp do skomputeryzowanych księgozbiorów (m.in. poprzez Małopolską Bibliotekę Cyfrową).

Z agendy „aktywizującej” seniorów powoli przekształcamy się w agendę „aktywizowaną” przez seniorów. Założony cel Szkoły @ktywnego Seniora został osiągnięty!

Działania prowadzone w ramach S@S zgrupowane są w następujące moduły:

1. **„ICT: Senior w świecie nowych technologii”** – cykl kursów komputerowych, szkoleń, wykładów.
2. **„Senior w świecie kultury i sztuki”** – warsztaty, wykłady, spotkania, prezentacja prac seniorów
3. **„Senior świadomym i pełnoprawnym obywatelem”** – warsztaty, seminaria dla seniorów i trenerów, wykłady

Zajęcia w Szkole @ktywnego Seniora
(Fot. Jerzy Woźniakiewicz)

REALIZOWANE PROJEKTY w RAMACH PROGRAMU S@S

Biblioteki polskie w znacznej większości są niedoinwestowane; brakuje im odpowiednich środków do realizacji przedsięwzięć wykraczających poza podstawowe działania statutowe. Pewnym rozwiązaniem przy realizacji ciekawych niekonwencjonalnych pomysłów jest tworzenie partnerstw publiczno-społecznych/prywatnych (tak typowych dla Europy Zachodniej), a szerzej – wspólnej platformy instytucji, organizacji działających na rzecz określonych grup środowiskowych.

W tym celu WBP nawiązała współpracę z Towarzystwem Polsko-Niemieckim w Krakowie. Na efekty nie trzeba było długo czekać. Aktualnie w ciągłej realizacji są projekty zarówno krajowe jak i międzynarodowe. Taka współpraca ma w perspektywie szerszej charakter, używając aktualnej terminologii „europejskiej”, typowo innowacyjny. Podmioty z dwóch sektorów: publicznego i „prywatnego” (za taki uznawane są stowarzyszenia) wspólnie i efektywnie realizują konkretny program społeczny, wykorzystując swoje możliwości, które znakomicie się uzupełniają. To – znowu sięgając do terminu „europejskiego” – współpraca typu „win-to-win”.

PROJEKTY KRAJOWE:

1. **„Szkoła @ktywnego Seniora – S@S: edukacja dla kultury”** dofinansowany przez Województwo Małopolskie w ramach konkursu „Mecenat Małopolski”
2. **„Szkoła @ktywnego Seniora: Senior buszujący w Sieci”** dofinansowany przez Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej RP)

Głównym celem tych projektów jest aktywizacja osób starszych w dziedzinie kultury, sztuki przy wykorzystaniu metod ICT.

PROJEKTY MIĘDZYNARODOWE (współpraca z 8 państwami europejskimi):

1. **„Students to Senior Citizens: ICT and Inter-Generation Communication”** dofinansowany przez Komisję Europejską (LLP Grundtvig)

Założeniem Projektu jest wymiana doświadczeń między koordynatorami i trenerami oraz wdrażanie niekonwencjonalnych metod edukacyjnych. Na bazie metod ICT stworzono we wszystkich uczestniczących organizacjach tzw. „mapy aktywności seniorów”

2. **„SEVIR – Senior Volunteers in Interest Representation”**

dofinansowany przez Komisję Europejską (Socrates Grundtvig 1) Projekt, mający szeroki wymiar europejski (współpraca z Wielką Brytanią, Bułgarią, Niemcami, Szwajcarią, Włochami), dotyczy stymulowania aktywności obywatelskiej w celu reprezentowania wobec władz publicznych oraz w środowiskach lokalnych i mediach interesu grupy seniorów, artykułowania ich potrzeb oraz udziału w procesach decyzyjnych dotyczących tego środowiska.

Efekt przeprowadzonych szkoleń i warsztatów, „dobre praktyki” oraz doświadczenia europejskie w tym zakresie zostaną umieszczone w poradniku dla seniorów i trenerów oraz przedstawione na międzynarodowej konferencji w Weronie (październik 2008) i otwartym spotkaniu w WBP (grudzień 2008 r.).

KOMPUTEROWA OLIMPIADA SENIORÓW

Największym „hitem” okazała się pierwsza w Polsce i Europie KOMPUTEROWA OLIMPIADA SENIORÓW przeprowadzona w ramach projektu „Students to Senior Citizens: ICT and Inter-Generation Communication”. Impreza odbyła się w maju 2008r. w Bibliotece na Rajskiej i cieszyła się olbrzymim zainteresowaniem zarówno seniorów, jak i mediów (mi. in. patronat medialny: TVP3)

Uczestnicy Olimpiady Komputerowej Seniorów i prowadzący kursy w WBP
(Fot. Jerzy Woźniakiewicz)

Celem Olimpiady Seniorów było czynne włączenie osób starszych w „świat nowych technologii”, promowanie idei uczenia ustawicznego („uczenia przez całe życie”), rozwój społeczeństwa wiedzy. Uczestnikami były osoby, które ukończyły 60 rok życia. Do konkursu przystąpili seniorzy w 6 miastach europejskich: Helsinkach, Paryżu, Pradze, Sewilli, Selb (Niemcy) i Krakowie. Odpowiadali na te same pytania przygotowane przez wybrany zespół szkoleniowy złożony z trenerów organizacji uczestniczących w projekcie. Wspólnie uzgodniono kryteria i sposób oceny.

10 finalistów (w wieku 69 – 85 lat) przez prawie dwie godziny zmagало się z pytaniami dotyczącymi oprzędowania komputera,

*Laureat I Komputerowej Olimpiady Seniorów
– Adam Nowak
(Fot. Jerzy Woźniakiewicz)*

*Prof. Dr hab. Inż. Ryszard Tadeusiewicz
(Fot. Jerzy Woźniakiewicz)*

jego oprogramowania, wysyłania poczty elektronicznej, praktycznego zastosowania Internetu. W tych zawodach nie było przegranych!

Wyłoniony został Laureat – Pan Adam Nowak – który zdobył największą ilość punktów.

Wszyscy uczestnicy, podczas uroczystego wykładu prof. dr hab. inż. Ryszarda Tadeusiewicza (AGH) – otrzymali dyplomy podpisane przez koordynatorów z pozostałych krajów, książki z dedykacją Profesora oraz akcesoria komputerowe.

Na spotkaniu podsumowującym, które miało miejsce w Helsinkach (czerwiec 2008) zostały przedstawione rezultaty Olimpiady. „Nasi seniorzy” nie odbiegali poziomem od średniej europejskiej. Wykazali się bardzo dobrą znajomością komputera i Internetu.

PODSUMOWANIE

W BEZPŁATNYCH zajęciach różnego typu (kursy, warsztaty, seminaria, wykłady), organizowanych przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Krakowie wzięło już udział ponad 500 starszych osób (od maja 2007 do września 2008).

Mówimy o nich „nasi seniorzy”. Są wyjątkowi! Przyczyniają się do tworzenia nowego modelu Biblioteki, która ze względu na oferowany szeroki dostęp do wiedzy i informacji może stanowić centrum życia społecznego i kulturalnego dla osób w każdym przedziale wiekowym.

*dr Lidia Maria Jedlińska
Regionalne Centrum Integracji Społecznej
Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie*

PODOBÓJ WIRTUALNEGO ŚWIATA Seniorzy w Sieci

Dla większości było to pierwsze spotkanie z komputerem. A już z pewnością – pierwsze bezstresowe spotkanie. *To urządzenie zawsze wydawało mi się bardzo skomplikowane. Gdy zostawałam z nim sama, od razu wpadałam w panikę* – mówi pani Irena Kasza, uczestniczka projektu. *W pracy nie miałam nigdy kontaktu z komputerem* – wspomina pani Anna – *W domu komputer jest, ale syna nie chciałam o nic pytać. Zawsze mówił „Próbuj, próbuj, a coś ci w końcu z tego wyjdzie”. A ja zamiast próbować w ciemno, wolę wiedzieć z góry, co mam robić.* Teraz obie panie świetnie sobie radzą zarówno z komputerem, jak i wirtualną rzeczywistością. 3 lipca odebrały, wraz z dwudziestoma innymi uczestnikami, certyfikaty ukończenia kursu komputerowego dla seniorów.

Pani Anna dowiedziała się o projekcie Stowarzyszenia „PLAN” (akronim słów Partnerstwo – Lokalność – Aktywność – Nowoczesność) z ogłoszenia w Radzie Dzielnicy; pani Irena – od znajomego; większość kursantów – z lokalnej prasy. *Gdy tylko dowiedziałam się o kursie od razu postanowiłam się zapisać* – opowiada pani Irena – *Chciałam być na bieżąco, dotrzymać kroku współczesnemu światu – teraz przecież bez komputera ani rusz.* Panią Irenę zmobilizowała także chęć kontaktu z mieszkającym w Kalifornii synem i jego rodziną: *Mąż kupił laptopa, żeby móc rozmawiać z synem przez Skype’a. Pewnego dnia otwieram laptopa i widzę, że mi się Skype jakoś wykasował. Nie wiedzieliśmy z mężem,*

co z tym zrobić. Postanowiłam, że się nauczę sama instalować i obsługiwać programy. Pani Anna jest na emeryturze, szukała ciekawego zajęcia, którym mogłaby wypełnić wolne chwile. *Na naukę nigdy nie jest za późno* – stwierdza – *A przecież emeryci też muszą mieć własne sprawy, własne zainteresowania i pasje. Nie można żyć tylko życiem dzieci i wnuków.*

Pomysł zajęć komputerowych dla osób starszych zrodził się w głowie Aleksandry Bukowskiej, wiceprezeski Stowarzyszenia „PLAN”. *Skąd pomysł? Głównie z doświadczeń naszych rodziców, którzy od kilku lat przebywają na emeryturze i mają kłopoty z zagospodarowaniem wolnego czasu oraz ogromne bariery dotyczące dostępu do nowych technologii. Czują się obco we współczesnym świecie mediów elektronicznych i narzekają na trudności w kontaktach z młodszym pokoleniem, dla którego komputer jest „naturalnym środowiskiem”.* Stąd zrodziło się przypuszczenie, że problemy te dotyczą większej liczby osób, które zakończyły swoją aktywność zawodową. Tak wyłoniła się idea kursu komputerowego, który jednocześnie pozwala seniorom atrakcyjnie spędzić czas wolny oraz przełamać obawy przed czymś nowym i nieznanym. *Zależało nam na tym, aby kurs nauczył seniorów poruszania się w wirtualnym świecie i zmniejszył ich poczucie wyobcowania ze współczesnej rzeczywistości* – dodaje Aleksandra Bukowska.

„PLAN” przygotował projekt pod nazwą „Surfujący Senior”, zgłosił go do ogłoszonego przez Urząd Miasta Krakowa konkursu grantowego – i udało się! Dzięki zapewnionym przez Urząd środkom finansowym i sprzętowi Stowarzyszenie mogło rozpocząć realizację przedsięwzięcia. Od końca kwietnia do początków lipca uczestnicy projektu spotykali się na cotygodniowych warsztatach w sali komputerowej Miejskiego Ośrodka Wspierania Inicjatyw Społecznych w Nowej Hucie. Cykl zajęciowy obejmował dziesięć półtoragodzinnych sesji, z których każda poświęcona była innemu tematowi. W programie uwzględniono obsługę systemu operacyjnego, edytora tekstów, pracę z prostym programem graficznym, a przede wszystkim – szereg zagadnień związanych z wykorzystaniem globalnej sieci Internet (szczegółowy program można znaleźć na www.plan.info.pl).

Początki były trudne. Dla części uczestników nowością było chociażby używanie myszy. Największą trudność sprawiało jednak myślenie abstrakcyjne i zrozumienie wirtualnego świata. *Niektórym osobom ciężko było pojąć, czym jest przestrzeń dyskowa. Jak tu kopiować i wycinać coś, czego w zasadzie „w realu” nie ma?* – wspomina Jakub Słowik, prowadzący zajęcia. Seniorom nie brakowało jednak cierpliwości i silnej woli. Uczestnicy projektu, mimo iż dostawali na każdych zajęciach specjalnie przygotowane skrypty, robili dodatkowo notatki, niektórzy nawet przynosili na zajęcia dyktafon, by nie uronić ani jednego słowa z przekazywanych przez prowadzącego instrukcji i porad. Szybko zaczęli nabierać wprawy. Z różnymi

grupami prowadziłem już zajęcia – mówi Jakub Słowik – Muszę powiedzieć, że seniorzy są najbardziej z nich wszystkich uważną i żądną wiedzy grupą. Praca z nimi to czysta przyjemność. Z kolei kursanci nie mogą się nachwalić „naszego Pana Kuby” – jego cierpliwości, humoru i wiedzy. Chcieliśmy się jak najwięcej dowiedzieć, więc bardzo uważnie słuchaliśmy. Gdy już zasiedliśmy do komputerów, to mogliśmy tak siedzieć cały dzień. W ogóle nie patrzyliśmy na zegarek – śmieje się pani Anna. Na zajęciach było tak sympatycznie, że szkoda się nam było rozstawać – dodaje pani Irena.

Po ukończeniu kursu „surfujący seniorzy” potrafią obsługiwać konta e-mailowe, korzystać z komunikatorów internetowych, dokonywać wirtualnych zakupów, podróżować po świecie za pomocą map satelitarnych on-line. *Z rozmów z uczestnikami naszego kursu wiem, że właśnie Internet budził wśród nich największe emocje. Chcieli stać się pełnoprawnymi uczestnikami społeczeństwa informacyjnego – mówi Agata Otrębska, koordynatorka projektu i wiceprezesa Stowarzyszenia „PLAN” – Po pierwsze, sieć to dla nich okno na świat. Teraz mogą bez problemu prowadzić ożywioną korespondencję z dziećmi i wnukami, nawet jeśli te mieszkają za granicą; mogą też nawiązywać – bez konieczności wychodzenia z domu – nowe kontakty dzięki serwisom społecznościowym. Po drugie, seniorom zależy na samodzielności. Dzięki zdobytym umiejętnościom nie muszą bez przerwy prosić innych o pomoc w załatwianiu swoich spraw. Sami potrafią wyszukać w Googleach potrzebną im informację albo wysłać mailem ważne pismo do urzędu czy banku.*

Pani Irena stała się dzięki kursowi bardziej pewna siebie. *W gruncie rzeczy jestem trochę zakompleksiona. A teraz widzę, jak dużo umiem zrobić. Sama sobie zainstalowałam ponownie Skype'a i program Picasa, wysłałam maile, wyszukuję różne informacje w Internecie. Teraz, gdy jakaś inna „babcia” mówi mi: „Co? Komputer? To nie dla mnie!”, to jestem z siebie taka dumna!* – cieszy się pani Irena. Pani Anna z przyjemnością wyszukuje ciekawe informacje w internetowych encyklopediach. Korzysta też z poczty elektronicznej. Okazało się naraz, że jej znajomi także mają konta mailowe, więc jej „prygoda epistolarna” się rozwija. Warto było – co do tego obie panie są zgodne.

Projekt „Surfujący Senior” skończył się w lipcu. Obecnie trwa kolejna edycja kursu dla początkujących – uruchomiono ją specjalnie dla tych osób, które zgłosiły się do „Surfującego Seniora” jeszcze w kwietniu, lecz brakło dla nich miejsc w grupach warsztatowych. Zainteresowanie projektem przerosło

wszelkie oczekiwania organizatorów – ciągle zgłaszają się nowi chętni. Natomiast „absolwenci” liczą na kontynuację kursu. Panu Henrykowi Gostomskiemu marzy się nieco więcej technicznych informacji. *Chciałbym, aby mi ktoś pokazał rozbebeszony komputer i powiedział: proszę, oto dysk twardy, jego funkcja jest taka i taka. I tak o każdej części – wyjaśnia.* Przydałyby się także, jak twierdzi, kolejne umiejętności – skanowanie, obróbka fotografii i innych materiałów multimedialnych. Co dalej? Mamy nadzieję na zrealizowanie nie tylko kolejnych edycji zajęć dla początkujących, ale także na uruchomienie grup na poziomie średniozaawansowanym i zaawansowanym. I „PLAN”. i Urząd Miasta zrobią wszystko, co w ich mocy, żeby te nadzieje się spełniły – obiecuje Agata Otrębska.

Agata Otrębska
Aleksandra Borkowska
Stowarzyszenie „PLAN”

Małopolska Akademia Aktywnego Seniora

to projekt realizowany od 1 lipca 2008 r. przez FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie.

Współczesnym seniorom nie wystarcza standardowo rozumiany odpoczynek na emeryturze, nie chcą zajmować się jedynie obowiązkami domowymi czy rodzinnymi, poszukują aktywności innego rodzaju. Wychodząc tym potrzebom naprzeciw zaproponowaliśmy osobom starszym w wieku

powyżej 55 lat, zamieszkałym w województwie małopolskim, cykliczne spotkania w gronie znajomych osób. Odbywają się one w formule forum, sprawdzonej w takcie 17 lat działalności Instytutu. Spotkania stanowią podstawę do integracji ich uczestników oraz wzajemnego wsparcia.

Proces edukacyjny seniorów oparliśmy na czterech fundamentalnych filarach edukacji, które umożliwiają poznanie dynamiki współczesnego świata, innych ludzi i siebie samego:

- *Uczyć się, aby wspólnie żyć* (zakładamy, że umiejętność współżycia różnych pokoleń jest jednym z najważniejszych wyzwań i nakazów współczesności)
- *Uczyć się, aby wiedzieć* (edukacja spełni swe zadanie, jeżeli da impuls i podstawy do kontynuowania nauki, także w jesieni życia)
- *Uczyć się, aby działać* (liczymy na zastosowanie wiedzy w praktyce, przystosowanie edukacji do praktyki życia codziennego osób starszych)
- *Uczyć się, aby być* (dążymy do zapewnienia pełnego rozkwitu seniora, w całym bogactwie jego osobowości i w różnych formach ekspresji i zaangażowania: jako jednostki, członka rodziny i społeczeństwa, obywatela).

W ramach projektu odbywają się bezpłatne spotkania seminaryjne pod wspólnym tytułem „**Poznaj swoje prawa**”. Pomogą one zdobyć wiedzę o instytucjach demokratycznego państwa i poznać obywatelskie uprawnienia. Uczestnikom seminariów pragniemy wskazać nowy rodzaj aktywności i pomóc odnaleźć swoje miejsce w bardzo szybko zmieniającej się rzeczywistości społecznej i gospodarczej.

Cykl seminariów w ramach Akademii zainaugurowany został 1 września 2008 r. wykładem *Moje prawa konstytucyjne*, który wygłosił dr hab. Piotr Tuleja – pracownik

naukowy Katedry Prawa Konstytucyjnego UJ, Dyrektor Biura Skargi Konstytucyjnej w Trybunale Konstytucyjnym. Wzięło w nim udział ponad 80 osób.

Tematy kolejnych spotkań seminaryjnych:

- *Moje prawa jako pacjenta* – 27 września
- *Poznaj swoje prawa: darowizny, spadki, umowy cywilne* – 18 października
- *Moje prawo do zrzeszania (tworzenia fundacji, stowarzyszeń)* – 15 listopada

Rekrutacja uczestników powyższych seminariów została zakończona.

Pragniemy, by trwałym efektem projektu było stworzenie, otwartego na nowych członków, Forum Aktywnych Seniorów, które umożliwi budowanie szerokiego lobbingu środowiska osób starszych na rzecz dostrzeżenia różnorodnych potrzeb tej licznej grupy osób.

Projekt uzyskał wsparcie finansowe Województwa Małopolskiego.

Patronat medialny: Radio Kraków, TVP Kraków, Dziennik Polski

*Koordynator projektu:
Lucyna Praweńska-Dziedzic,
Wydział Kształcenia MISTiA*

Złota Klamra 2008 – relacja z imprezy integracyjnej

Słoneczne, gorące, wrześnieowe popołudnie, rozśpiewany i rozbawiony zakliczyński rynek... – to międzypokoleniowa impreza integracyjna Złota Klamra 2008. Już po raz czwarty Samarytańska Federacja Organizacji Pozarządowych w Zakliczynie była gospodarzem radosnego spotkania, które dowodzi, że muzyka i śpiew łączy pokolenia. Uczestnicy imprezy pokazali, że ani wiek ani różnica wieku nie stanowi przeszkody w tym, aby wspólnie się wzruszać i bawić.

Podczas tegorocznego spotkania organizatorzy zapewnili wiele atrakcji i niespodzianek, które miały zachęcić do wspólnej zabawy dzieci, młodzież, dorosłych i licznie reprezentowanych seniorów. Takim właśnie międzypokoleniowym spotkaniem przyswieca idea Złotej Klamry.

Program imprezy został tak skonstruowany, aby każdy mógł znaleźć coś dla siebie. Zadbano zarówno o strawę dla ducha jak i ciała. Impreza integruje nie tylko odbiorców Złotej Klamry, ale także tych, którzy ją przygotowują. W tym roku oprócz organizacji stowarzyszonych w SFOP, mieszkańców i pracowników Domu Pogodnej Jesieni w Zakliczynie, z pomocą przyszli pracownicy RCTiDK i Biblioteki w Zakliczynie oraz Grażyna i Tadeusz Trytkowie, którzy wypożyczyli do zagrody swoje eksponaty – dawne narzędzia rolnicze i rzemieślnicze. Zagrodę przyzdobiły jak co roku rzeźby Stanisława Sochy, rzeźbiarza ludowego z Faściszowej.

Spotkanie rozpoczęło od ogłoszenia wyników konkursu literackiego dla seniorów

„Kartka z pamiętnika seniora. Najszczęśliwszy dzień mojego życia”. Potem były gratulacje, wręczenie medalu wraz z pamiątkowym dyplomem dla zwycięzcy konkursu oraz nagród książkowych.

Wielką niespodzianką dla biesiadników była obecność 100-letniego Piotra Majznera – byłego krawca z Olszyn w gminie Wojnicz, któremu podczas imprezy wręczono medal gościa honorowego Złotej Klamry 2008.

Najważniejszym elementem spotkania był pokaz „Od ziarna do chleba” w wykonaniu mieszkańców DPJ oraz seniorów z terenu gminy Zakliczyn, którzy aktywnie wspierają działalność domu.

Seniorzy zaprosili zgromadzonych na rynku w podróż do ich codzienności sprzed lat. W utworzonej wokół studni wiejskiej zagrodzie seniorzy pokazali jak żyli i pracowali za dawnych lat swojej młodości. Była to praca przy koszeniu zboża, młóceniu cepami, młynkowaniu, mieleniu w żarnach, robieniu masła oraz pieczeniu chleba. Wokół zagrody skupili się rzemieślnicy, którzy zaprezentowali niezbędne narzędzia pracy i odkryli przed obecnymi na rynku niejedną tajemnicę swojego rzemiosła. Gościliśmy między innymi koszykarza, koronkarkę, prządkę, rzeźbiarza ludowego, fryzjera i krawca.

Przygotowanym prezentacjom seniorów towarzyszył śpiew przy akompaniamencie muzyki w wykonaniu panów Adama Pyrka i Tadeusza Malika. Występ był również wzbogacony przez piękny głos pani Eleonory Krupskiej oraz zespół „Ballada”.

Pokaz przędzenia z lnu na tradycyjnym kołowrotku w wykonaniu pani Rozalii Spiesznej (Fot. Stanisław Kusiak)

Wręczenie nagród laureatce I miejsca konkursu literackiego pani Marii Warchał (Fot. Stanisław Kusiak)

Prawdziwą uczcą dla ducha był występ aktorów, którzy są uczestnikami Warsztatów Terapii Zajęciowej prowadzonych przez Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Tarnowie, którego prezesem jest pani Lucyna Cichoń. Aktorzy wystąpili w sztuce pt. „Mały Książę”. Przedstawieniem tym dali krótką, lecz bardzo wzruszającą lekcję o potrzebie miłości i przyjaźni.

Wśród tych licznych przyjemności nie zabrakło czasu na naukę. Zadbali o to zakliczyńscy strażacy, którzy w pokazie z użyciem fantomów przypomnieli wszystkim jak ważna jest umiejętność udzielania pierwszej pomocy.

Nasze niedzielne spotkanie zakończyliśmy biesiadowaniem przy samarytańskim bigosie, degustacji chleba z łąpaty z prawdziwym wiejskim masłem oraz ogórkiem kiszonym z beczki roznoszonym przez wolontariuszy z Zespołu Szkoły Podstawowej i Gimnazjum i Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych z Zakliczyna. A gdy wszyscy obecni na naszej imprezie już się posilili nastął czas na zabawę. Wielu gości poszło w tany. I nie-

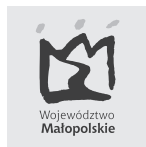
jeden był zdumiony, że na kocich łbach zakliczyńskiego rynku można zatańczyć poloneza i walca...

Jednak, co należy podkreślić, bez wcześniej wymienionych z imienia i nazwiska oraz około setki ludzi nie wymienionych, a zaangażowanych w bezinteresownej pracy na rzecz przygotowania Złotej Klamry 2008, tej imprezy by nie było.

Impreza została zorganizowana w ramach projektu ZŁOTA KLAMRA 2008. Zadanie zrealizowane przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego.

Impreza była elementem zadania "Starość może być pogodna i piękna" realizowanego w ramach Programu Integracji Społecznej w Gminie Zakliczyna.

*Izabela Ulas, Ryszard Kuczyński
Samarytańska Federacja
Organizacji Pozarządowych w Zakliczynie*

Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku

Omówienie wystąpienia Pani Wiesławy Borczyk Prezesa Federacji
na Międzynarodowej Konferencji UTW
Uniwersytet Jagielloński Collegium Novum
9–10. 09. 2008 Kraków

Na Międzynarodowej Konferencji UTW w Krakowie Pani Wiesława Borczyk Prezes Zarządu Federacji UTW przedstawiła uczestnikom – przedstawicielom Uniwersytetów Trzeciego Wieku z kraju i zagranicy, prezentację o działaniach, które doprowadziły do powstania Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń UTW.

Inicjatywa utworzenia Federacji, zgłoszona przez Wiesławę Borczyk w czasie ogólnopolskiej Konferencji UTW w Płocku we wrześniu 2007 r. zaowocowała zwołaniem zebrania założycielskiego Federacji, które odbyło się w Krakowie dnia 7.12. 2007 roku. Członkami – założycielami Federacji były następujące stowarzyszenia UTW:

1. Stowarzyszenie UTW Andrychów
2. Stowarzyszenie Gliwicki UTW
3. Stowarzyszenie UTW Leszno
4. Stowarzyszenie UTW Łązy
5. Stowarzyszenie UTW Płock
6. Stowarzyszenie Rabczański UTW
Rabka Zdrój
7. Stowarzyszenie UTW Ruda Śląska
8. Stowarzyszenie Sądecki UTW Nowy Sącz
9. Stowarzyszenie Świętokrzyski UTW Kielce
10. Stowarzyszenie UTW Tarnobrzeg,

które przedstawiły uchwały walnych zebrań swoich stowarzyszeń, wyrażających wolę utworzenia Federacji. Podczas zebrania

założycielskiego podjęto najważniejsze decyzje dotyczące uchwalenia statutu, wybrania władz, jak również ustalenia składki członkowskiej. Prezesem Federacji została wybrana Pani Wiesława Borczyk. W dniu 27.05.2008 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie, wpisał Federację do Krajowego Rejestru Sądowego.

Celem powołania Federacji było zrzeszenie stowarzyszeń UTW i na tej bazie budowanie szerokiej koalicji – forum Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Polsce. Zgodnie z *ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 Prawo o stowarzyszeniach* stowarzyszenia mają możliwość prawną łączenia się w zrzeszenia, federacje. Powstają więc nowe możliwości rozwoju i współdziałania dla stowarzyszeń UTW, które mogą przystąpić do Federacji jako członkowie zwyczajni. Jakże zatem mają możliwości te Uniwersytety, które nie są stowarzyszeniami, a działają w ramach uczelni wyższych, czy instytucji kultury itp.? Dla tych UTW, które mają inny status prawny i np. działają w ramach uczelni wyższych (np. Jagielloński UTW, Wrocławski UTW itp.) oraz w ramach jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego (np. UTW w Oświęcimiu działający w Oświęcimskim Centrum Kultury), a więc UTW nie mających osobowości prawnej i pełnej samodzielności, prze-

widziano możliwość włączenia się do działań Federacji i podjęcia współpracy na podstawie wspólnie uzgodnionych porozumień.

W ten sposób, docelowo utworzona zostanie szeroka koalicja UTW w Polsce, które dzisiaj w liczbie ponad 180 UTW, o zróżnicowanym statusie prawnym, rozumieją potrzebę wspólnego działania, aktywnego uczestniczenia w pracach nad systemowymi rozwiązaniami w obszarach dotyczących osób starszych i debacie publicznej.

Istotnym celem Federacji jest wspieranie działalności UTW. To szansa dla słabszych Uniwersytetów borykających się z brakiem środków finansowych na realizację projektów, problemami kadrowymi oraz logistycznymi. Federacja ma na celu kształtowanie standardów działania, co wiąże się z dążeniami do osiągnięcia odpowiedniego poziomu w edukacji osób starszych. Inne, ważne cele to pozyskiwanie środków finansowych, w tym dotacji unijnych, współpraca międzypokoleniowa, działalność na rzecz osób starszych, współpraca z administracją publiczną i NGO, jak również współpraca międzynarodowa.

Pani Wiesława Borczyk wspomniała również o ważności starań o patronaty, przede wszystkim naukowe i organizacyjne, a w głównej mierze: uczelni wyższych, instytutów naukowo-badawczych, naukowych jak również samorządów terytorialnych, instytucji kultury i oświaty, pomocy społecznej, instytucji rynku pracy i PFRON-u. Mówczyni zwróciła uwagę jak ważne jest posiadanie informacji o możliwościach, z których mogą

korzystać UTW i które mogą być pomocne w ich funkcjonowaniu, podając za przykład Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Jeżeli członkowie UTW mają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, to wykazując ewidencję takich osób, UTW mogą starać się o dodatkowe środki na działalność w zakresie kultury fizycznej, rekreacji, profilaktyki zdrowotnej itp. Ważne, aby w statutach UTW zamieszczone były postanowienia o działalności również na rzecz osób niepełnosprawnych. Rokrocznie samorządy lokalne i regionalne opracowują Programy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Warto, aby UTW zainteresowały się w jaki sposób w swoim mieście, powiecie czy województwie powinny zgłosić wnioski o uwzględnieniu w Programie działalności UTW oraz przedstawiły swoje potrzeby. Podstawę prawną w tym zakresie stanowi ***Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.***

Federacja ponadto stawia sobie za cel aktywizację zawodową osób w wieku emerytalnym, którzy chcieliby powrócić na rynek pracy bez utraty świadczeń. Podczas wystąpienia padały słowa mówiące o potrzebie regulacji prawnych, które pozwalałyby urzędowi pracy pośredniczyć w poszukiwaniu zatrudnienia dla osób starszych i wypracowaniu rozwiązań prawnych stwarzających takie możliwości (np. zatrudnienie na godziny, na zastępstwo, telepraca, praca w domu z wykorzystaniem nowoczesnych technologii itp.). Istotne jest również zainteresowanie tą problematyką podmiotów gospodarczych, które obecnie niezbyt chętnie sięgają po kadry w wieku 50+.

W czasie prezentacji wielokrotnie padały pochlebne opinie pod adresem Fundacji, które na terenie naszego kraju wspierają działalność Uniwersytetów Trzeciego Wieku. **Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności** od 2000 roku działa w Polsce na rzecz umacniania społeczeństwa obywatelskiego. W latach 2005-2008 realizowała projekt wsparcia dla UTW, którego operatorem była **Fundacja dla Uniwersytetu Jagiellońskiego**.

Fundacja dla UJ przekazała na rzecz Federacji stronę internetową www.utw.pl, na której można znaleźć aktualne informacje dotyczące UTW w Polsce i na świecie. Pod tym adresem można także zapoznać się z informacjami Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń UTW – zakładka „Federacja”.

W ramach programu wsparcia UTW biorące udział w konkursach grantowych otrzymały dotacje na prowadzoną działalność w wysokości około miliona dolarów. To przyczyniło się do wzrostu ilości UTW w kraju – z 28 w 2005 r. do ponad 180 w 2008 r., czyli prawie sześciokrotnie. Środowisko słuchaczy UTW liczy dziś ponad 60 tys. osób, a nadal wielu chętnych znajduje się na listach rezerwowych, z uwagi na ograniczone możliwości UTW.

W województwie małopolskim jest już ich 15. Aktualną listę z adresami UTW można znaleźć na stronie www.rops.krakow.pl, w zakładce Seniorzy – Realizacja programu – Katalog Przydatnych Informacji. Wykaz z bazą adresową został również opublikowany w **Dzienniku Seniora** z dnia 04.09.2008, który jest cotygodniowym dodatkiem do czwartkowego wydania Dziennika Polskiego.

Na koniec wystąpienia Pani Wiesława Borczyk zachęciła uczestników do zapoznania się z raportem **Kapitał Intelktualny Polski**, opracowanym przez Zespół Doradców Strategicznych Premiera Rzeczypospolitej Polskiej pod kierunkiem Sekretarza Stanu w Kancelarii Premiera RP dr Michała Boni. Istotna część raportu jest poświęcona polskim seniorom. Tekst raportu dostępny jest na stronie www.innowacyjnosc.gpw.pl. Na stronie podano kontakt gdzie można zamieszczać własne propozycje wyzwań dla Polski, które będą omawiane podczas jesiennej konferencji.

Na zakończenie Prezes Federacji zwróciła się z apelem do zgromadzonych, w sprawie podjęcia uchwały Konferencji UTW, dotyczącej włączenia się środowiska Uniwersytetów Trzeciego Wieku w debatę publiczną i prace nad przygotowaniem systemowych rozwiązań na rzecz seniorów w naszym kraju. Uczestnicy po zakończeniu konferencji mogli podpisać się pod uchwałą, która zostanie przesłana między innymi do Kancelarii Premiera RP, Sejmu i Senatu.

*Martyna Feliks
Regionalny Ośrodek
Polityki Społecznej w Krakowie*

Uchwała Konferencji Uniwersytetów Trzeciego Wieku Kraków – Uniwersytet Jagielloński dnia 9 – 10 września 2008

*Konferencja Uniwersytetów Trzeciego Wieku, obradująca w Krakowie w Uniwersytecie Jagiellońskim, w dniach od 9 – 10 września 2008 r. nawiązując do Raportu „**Kapitał Intelktualny Polski**”, a w szczególności do jego części poświęconej grupie senioralnej*

deklaruje

wolę włączenia się środowiska Uniwersytetów Trzeciego Wieku w debatę publiczną oraz działania mające na celu wypracowanie systemowych rozwiązań w następujących obszarach dotyczących seniorów:

- *zwiększenia udziału w edukacji, zdobywaniu wiedzy i nowych umiejętności,*
- *zwiększenia aktywności społecznej, obywatelskiej i przywracania więzi międzypokoleniowych*
- *tworzenia warunków zapewniających opiekę zdrowotną na odpowiednim poziomie*
- *wykorzystania potencjału osób starszych na rynku pracy – wiedzę, umiejętności i doświadczenie życiowe, dla rozwoju gospodarczego i społecznego kraju.*

Uchwała została podjęta i podpisana przez 72 uczestników Konferencji Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Krakowie w dniu 9 września 2008 roku. Oryginały podpisów znajdują się w dokumentach Zarządu Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Wykonanie uchwały – przekazanie właściwym władzom publicznym – zlecono Zarządowi Federacji.

Za zgodność z oryginałem:

Wiesława Borczyk

Prezes Zarządu

Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń

Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

*Zarząd i Komisja Rewizyjna Ogólnopolskiej
Federacji Stowarzyszeń UTW podczas Konferencji
w Collegium Novum*

*(Fot. Lucjan Jędrzejewski,
Świętokrzyski UTW w Kielcach)*

Świadczenia pomocy społecznej na przykładzie krakowskiego MOPS-u

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej, realizującą zadania Gminy Miejskiej Kraków w zakresie pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 115 poz. 728) oraz zadania określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. nr 14 poz.92). Głównym celem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są one same w stanie sobie poradzić, albo w ich własne uprawnienia, zasoby oraz możliwości okazują się niewystarczające. Zadaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest więc pomoc takim osobom i rodzinom w dążeniu do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych oraz tworzeniu warunków życia odpowiadających godności człowieka poprzez podejmowanie szeregu działań zmierzających do ich usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem.

W myśl art. 7 pkt 1-15 ustawy, pomoc społeczna udzielana jest w szczególności ze względu na:

- 1) ubóstwo;
- 2) sieroctwo;
- 3) bezdomność;
- 4) bezrobocie;
- 5) niepełnosprawność;
- 6) długotrwałą lub ciężką chorobę;
- 7) przemoc w rodzinie;
- 7a) potrzebę ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 8) potrzebę ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizm lub narkomanie;
- 14) zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe;
- 15) klęski żywiołowe lub ekologiczne.

Pomoc społeczna realizowana jest więc poprzez przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń pieniężnych, m. in.: zasiłku stałego, zasiłku okresowego, zasiłku celowego oraz zasiłku celowego specjalnego; a także świadczenie niepieniężnych form pomocy, wśród których wskazać należy m.in. pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, interwencję kryzysową, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodku wsparcia, czy pobyt i usługi w domu pomocy społecznej.

Świadczenia pieniężne

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, zgodnie z ustawą, przysługuje osobom i rodzinom w przypadku występowania co najmniej jednej z okoliczności wymienionych w art. 7 pkt 2-15 ustawy o pomocy społecznej lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, a których dochód nie przekracza kryterium dochodowego, określonego w art. 8 ust. 1 ustawy tj.:

- a) osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 477 zł, zwanej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej”,
- b) osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 351 zł, zwanej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”.

Zasiłek stały przysługuje:

- a) pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku (ukończone 60 lat przez kobietę i 65 lat przez mężczyznę) lub całkowicie niezdolnej do pracy (całkowita niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych albo zaliczenie do I lub II grupy inwalidów, bądź legitymowanie się znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych), jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (477 zł);

- b) pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (351 zł).

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- a) osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (477 zł);
- b) rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny (kwota 351 zł pomnożona przez ilość osób w rodzinie).

Okres, na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy uzasadniających przyznanie pomocy.

W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej ponadto przyznany zostać może zasiłek celowy, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów związanych z zakupem żywności, leków, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnymi remontami i naprawami w mieszkaniu, a także kosztami pogrzebu.

Nie wszystkie świadczenia z pomocy społecznej wymagają spełnienia przez świadczeniobiorcę podanych powyżej kryteriów dochodowych, bowiem w szczególności

uzasadnionych przypadkach przyznany zostać może osobie lub rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe specjalny zasiłek celowy. Wysokość zasiłku nie może wówczas przekraczać odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Zasiłek ten nie podlega zwrotowi.

Posiłki

Każda osoba i rodzina ma prawo do schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Pomoc doraźna albo okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje tym osobom, które własnym staraniem nie mogą go sobie zapewnić. W związku z powyższym od 2006 roku MOPS realizuje program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, z którego skorzystać mogą m.in. osoby samotne, w podeszłym wieku, chore lub niepełnosprawne. Pomoc przyznawana jest w formie posiłku (obiady w barze) lub świadczenia pieniężnego (zasiłku celowego) na zakup żywności. Wsparcie w zakresie dożywiania może być przyznane, jeżeli dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, tzn. 715,50 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz w przypadku rodziny kwoty 526,50 zł pomnożonej przez liczbę członków rodziny (np. dla trzyposobowej rodziny $3 \times 526,50 \text{ zł} = 1\,579,50 \text{ zł}$). Ta forma pomocy może być również przyznana odpłatnie osobom i rodzinom, których dochód lub dochód na osobę w rodzinie przekracza 150% (odpowiednio 715,50 zł oraz 526,50 zł), a jednocześnie nie przekracza 200% kryterium

dochodowego, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej (odpowiednio 954 zł oraz 702 zł netto). Odpłatność za świadczenie w takim przypadku wynosi 25% kosztu posiłku. Wartość udzielanej pomocy pomniejsza się o kwotę odpłatności.

Usługi opiekuńcze

Pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych przeznaczona jest dla tych mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków, którzy z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy w życiu codziennym, a są jej pozbawieni, jak również w przypadku, gdy rodzina wspólnie zamieszkała z osobą objętą usługami nie jest w stanie zabezpieczyć pomocy w tym zakresie. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych: 1.) usługi gospodarcze, polegają m.in. na wykonywaniu czynności związanych z utrzymaniem czystości w pomieszczeniach użytkowanych przez osobę korzystającą z pomocy, praniem bielizny i odzieży, zakupem podstawowych artykułów spożywczych i artykułów gospodarstwa domowego, przygotowaniem oraz spożywaniem posiłków, załatwianiem spraw urzędowym (np. opłacaniem rachunków), jak również w miarę możliwości, zapewnieniu kontaktów z otoczeniem; 2.) usługi pielęgnacyjne obejmują m.in. opiekę higieniczną – mycie, czesanie, ubieranie, kąpiel, zaleconą przez lekarza pielęgnację (np. podawanie leków, robienie okładów), zamawianie wizyt lekarskich czy realizację recept w aptece.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze z kolei dostosowane są do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub

niepełnosprawności (np. osoby z zaburzeniami psychicznymi), a świadczone są przez specjalistów z przygotowaniem zawodowym (psychologicznym, pedagogicznym, terapeutycznym).

Zakres przyznawanych usług uzależniony jest od stanu zdrowia osoby objętej usługami oraz od jej sytuacji rodzinnej tj. możliwości świadczenia pomocy usługowej przez członków rodziny. Świadczone usługi są odpłatne, wysokość odpłatności uzależniona jest przede wszystkim od sytuacji dochodowej osoby starającej się o pomoc. Osoby, które udokumentują swoją szczególnie trudną sytuację mogą zostać częściowo lub całkowicie zwolnione z odpłatności za usługi opiekuńcze. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia, a także wysokość odpłatności. Realizacja usług zlecana jest przez MOPS wyspecjalizowanym w tym zakresie organizacjom pozarządowym i firmom prywatnym. Zaznaczyć należy, że usługi opiekuńcze mogą być świadczone w miejscu zamieszkania osoby lub w ośrodku wsparcia.

Ośrodki Wsparcia (pobytu dziennego)

Osobom wymagającym ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w ośrodku wsparcia. W dziennych ośrodkach wsparcia dla osób starszych udziela się pomocy seniorom, którzy nie wymagają opieki całodobowej, ale ze względu na swoje problemy potrzebują asysty w codziennym

funkcjonowaniu. Placówki oferują opiekę w ciągu dnia, w tym posiłki, rehabilitację, zajęcia kulturalno-oświatowe, terapię zajęciową grupową i indywidualną dla podtrzymywania kondycji psychofizycznej, psychoterapię i wspólne z innymi osobami starszymi spędzanie wolnego czasu. Wszystkie zajęcia odbywają się pod opieką specjalistów – pracowników socjalnych, terapeutów zajęciowych, fizykoterapeutów. W Krakowie do tego typu placówek zaliczamy: Miejski Dzienny Dom Pomocy Społecznej (filie w różnych dzielnicach Krakowa) oraz ośrodki wsparcia dla osób starszych.

Inny typ placówek pobytu dziennego stanowią środowiskowe domy samopomocy, przeznaczone dla osób chorujących psychicznie, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem oraz dla osób dotkniętych chorobą Alzheimera. Pomoc tam uzyskiwana ma na celu utrzymanie chorej osoby w jej naturalnym środowisku (rodzinnym, sąsiedzim) i przeciwdziałanie instytucjonalizacji, czyli umieszczaniu w placówce całodobowej opieki. Środowiskowe domy samopomocy zapewniają psychiatryczną opiekę zdrowotną (konsultacje i okresowe oceny stanu psychicznego, psychoterapię, terapię farmakologiczną) oraz rehabilitację społeczną, obejmującą: podtrzymanie i rozwijanie u osób z zaburzeniami psychicznymi, umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, terapię zajęciową, działania, mające na celu przygotowanie osób korzystających z zajęć do podjęcia pracy, pomoc w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia. W Krakowie funkcjonuje 12 środowiskowych domów samopomocy.

Dom Pomocy Społecznej

Osobom nie mogącym samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, którym gmina nie może zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Domy pomocy społecznej świadczą usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające oraz edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb mieszkańców. Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług opiekuńczych świadczonych przez dom uwzględnia przede wszystkim wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności. W przypadku niemożności umieszczenia w domu pomocy społecznej z powodu braku wolnych miejsc, powiadamia się osobę o wpisaniu na listę osób oczekujących oraz o przewidywanym terminie oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej. W momencie zwolnienia się miejsca w domu pomocy społecznej, zostaje wydana decyzja o umieszczeniu w konkretnej placówce. Okres oczekiwania na miejsce w DPS jest zróżnicowany w zależności od typu domu oraz jego lokalizacji. Domy pomocy społecznej dzielimy na domy przeznaczone dla:

- 1) osób w podeszłym wieku;
- 2) osób przewlekłe somatycznie chorych;
- 3) osób przewlekłe psychicznie chorych;
- 4) dorosłych niepełnospr. intelektualnie;
- 5) dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Pobyty w domu pomocy społecznej jest odpłatny, do wnoszenia opłat za pobyt zobowiązani są w kolejności:

- mieszkańców domu, jednak nie więcej niż do 70% swojego dochodu;
- małżonek, zstępni przed wstępnymi (zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej)
- gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej, w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej, a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa jest powyżej.

Dokładne informacje na temat dokumentów niezbędnych do ubiegania się o skierowanie do domu pomocy społecznej oraz aktualny wykaz Domów Pomocy Społecznej dostępne są na stronie internetowej krakowskiego MOPS: www.mops.krakow.pl, jak również w filiach Ośrodka na terenie całego Krakowa

Poradnictwo Specjalistyczne

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi również specjalistyczne poradnictwo – prawne oraz psychologiczne, które jest świadczone osobom i rodzinom, mającym trudności lub wykazującym potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Ze świadczonych porad skorzystać mogą wszyscy mieszkańcy Krakowa niezależnie od dochodu, porady udzielane są bowiem bezpłatnie. Poradnictwo prawne obejmuje m.in. porady z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów, jak

również pomoc w sporządzaniu pism procesowych. W zakres poradnictwa psychologicznego wchodzi m.in.: diagnoza psychologiczna, terapia, pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzinnych oraz problemów wychowawczych. Istnieje ponadto możliwość uzyskania porady w miejscu zamieszkania po uprzednim ustaleniu terminu spotkania. Specjalistyczne poradnictwo prawne i psychologiczne świadczone jest przez Dział Poradnictwa w filiach MOPS w Krakowie.

PFRON

MOPS w Krakowie wykonuje ponadto zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W związku z indywidualnymi potrzebami, osoby niepełnosprawne, w tym również niepełnosprawni seniorzy, mogą skorzystać z dofinansowania do:

- uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym (nie należy go utożsamiać z leczeniem uzdrowiskowym, częściowo refundowanym przez NFZ) – tel.: 012 616-54-07;
- zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne (np. kule, laski, balkoniki, wózki inwalidzkie) oraz środki pomocnicze (np. pieluchomajtki, cewniki, sprzęt stomijny, aparaty słuchowe) – tel.: 012 616-54-03;
- zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności (np. rower rehabilitacyjny, rotor, piłki do ćwiczeń rehabilitacyjnych itp.) – tel.: 012 616-54-02;
- likwidacji barier w komunikowaniu się (aparat telefoniczny bezprzewodowy,

maszyna do pisania językiem Braille'a, komputer itd.) i barier technicznych (np. ciśniomierz, glukometr, siedzisko wannowe, taboret toaletowy itp.) – tel.: 012 616-54-04;

- likwidacji barier architektonicznych (np. adaptacja i modernizacja mieszkania do potrzeb osoby niepełnosprawnej, likwidacja progów, budowa pochylni dla osoby poruszającej się na wózku inwalidzkim itp.) – tel.: 012 616-54-05.

O dofinansowanie ze środków PFRON, będących w dyspozycji MOPS, może ubiegać się każdy niepełnosprawny mieszkaniec Krakowa, czyli osoba posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, lub orzeczenie traktowane na równi z tym orzeczeniem tj. orzeczenie o grupie inwalidzkiej, bądź niezdolności do pracy wydane przez ZUS lub KRUS. W celu ubiegania się o wymienione dofinansowanie należy złożyć wnioski w Dziale Rehabilitacji MOPS w Krakowie, ul. Józefińska 14 (parter, wejście od ul. Węgierskiej), godziny przyjęć stron: poniedziałek 9:30-16:30, wtorek – piątek 8:00-15:00. Wyjątek stanowią wnioski o dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, które należy składać we właściwej z uwagi na miejsce zamieszkania filii MOPS w Krakowie. Druki wniosków dostępne są bezpośrednio w Dziale Rehabilitacji, siedzibach filii MOPS w Krakowie, jak również na stronie internetowej www.mops.krakow.pl.

Wolontariat MOPS

Osoby starsze skorzystać mogą również z pomocy wolontariuszy MOPS czyli osób, które ochotniczo, dobrowolnie i bez wynagrodzenia pragną pomagać innym. Do czynności wykonywanych przez wolontariusza pracującego z osobą starszą, niepełnosprawną lub samotną należy m.in. dostrzymywanie jej towarzystwa – wizyty, rozmowy, wspólne wychodzenie na spacer, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, wykonywaniu zakupów czy wyjściu do lekarza. Szczegółowe informacje można uzyskać u pracowników socjalnych MOPS.

Praca socjalna

Do zadań pracowników MOPS należy również świadczenie szeroko rozumianej pracy socjalnej na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W związku z powyższym pracę socjalną prowadzi się zarówno z pojedynczymi osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności oraz samodzielności życiowej, jak również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji oraz organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków tej społeczności. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód i obejmuje szereg działań m.in. udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie

rozwiązywania spraw życiowych; poradnictwo dotyczące możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe oraz wspieranie w uzyskiwaniu tej pomocy, jak również współpraca z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii oraz skutków negatywnych zjawisk społecznych, w tym łagodzenie skutków ubóstwa.

Projekty socjalne

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również liczne projekty socjalne adresowane także do osób starszych. Wśród nich wymienić można chociażby długoterminowy projekt „Przełamać mur samotności” przygotowany przez pracowników socjalnych Zespołu ds. Osób Starszych i Niepełnosprawnych Fili nr 3, czyli cykl pieszych wycieczek z przewodnikiem po Starym Podgórzu, przeznaczony dla osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, służący przełamywaniu monotonii dnia codziennego oraz reintegracji społecznej. Kolejne przedsięwzięcie to projekt „Klub Seniora” realizowany przez pracowników Filii nr 1, a skierowany do osób samotnych w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych. Jego zadaniem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz poprawa warunków ich funkcjonowania społecznego. Podczas pierwszego spotkania w siedzibie Filii nr 1 przy ul. Rzeźniczej przy kawie i ciastku uczestnicy opowiadali o sobie, poznawali się wzajemnie oraz zgłaszali propozycje tematyczne na kolejne wspólne spotkania. Pomysłodawcy projektu liczą, że uczestnicy spotkań będą dla siebie stanowić wzajemne wsparcie,

a spotkania będą dla nich interesującym pomysłem spędzania czasu. Częstotliwość spotkań uzależniona będzie od potrzeb i chęci uczestników Klubu, ich aktywności i otwartości. Obecnie realizowany jest również przez pracowników Filii nr 3 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej projekt socjalny pt. „Nie taki fiskus straszny...”. Działania w ramach tego przedsięwzięcia zaplanowano na okres czerwiec 2008 – kwiecień 2009. Beneficjenci projektu to osoby z orzeczoną niepełnosprawnością lub osoby całkowicie niezdolne do pracy objęte pomocą Filii nr 3, które uzyskują dochody objęte podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Główny cel projektu zakłada wykorzystanie przez osoby niepełnosprawne uprawnień do ulgi rehabilitacyjnej. Uczestnicy projektu, nauczeni zasad korzystania z ulgi rehabilitacyjnej będą mogli w przyszłości samodzielnie wykorzystywać tę umiejętność. W ramach projektu, w okresie od czerwca do grudnia 2008 osobom zainteresowanym zostanie przekazana wiedza o wydatkach uprawniających do odliczeń, rodzajach wydatków objętych limitami, a także o wymogach związanych z dokumentowaniem wydatków. W okresie od stycznia do kwietnia 2009 pracownicy socjalni Filii nr 3 będą pomagać uczestnikom projektu w przygotowaniu i złożeniu rocznego zeznania podatkowego PIT, z uwzględnieniem wykorzystania ulgi rehabilitacyjnej.

Aby ubiegać się o pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, należy zgłosić się osobiście, telefonicznie, lub złożyć pisemny wniosek do właściwej ze względu na miejsce zamieszkania (gminę, dzielnicę) filii.

Ośrodek przyjmuje także wszelkie zgłoszenia od osób trzecich dotyczące konieczności udzielania pomocy każdej osobie lub rodzinie na terenie Krakowa, znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej. Pomoc udzielana jest na podstawie wywiadu środowiskowego, przeprowadzanego przez pracownika socjalnego w miejscu zamieszkania osoby lub rodziny starającej się o pomoc. Brak zgody na przeprowadzenie wywiadu jest równoznaczny z rezygnacją z pomocy społecznej. Pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy w ciągu 14 dni od daty wszczęcia postępowania, a w sprawach pilnych w terminie 2 dni. Celem wywiadu środowiskowego jest rozeznanie sytuacji bytowej, rodzinnej, zdrowotnej oraz majątkowej osoby ubiegającej się o pomoc. Konieczne jest przedstawienie dokumentów potwierdzających uzyskiwane dochody oraz inne zaświadczenia wymagane przez pracownika socjalnego. Szczegółowych informacji w każdym indywidualnym przypadku udziela właściwy pracownik socjalny w trakcie zgłaszania się o pomoc lub w trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego. Podczas wywiadu środowiskowego, w porozumieniu z klientem ustalany jest również plan pomocy. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są zobowiązane do współdziałania w rozwiązaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Wszystkie decyzje w sprawie przyznania lub odmowy świadczeń z pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Decyzja powinna zostać wydana nie później niż do miesiąca od chwili wszczęcia postępowania. Wyjątek stanowią świadczenia w postaci pracy socjalnej, poradnictwa, tu pomoc udzielana jest

bez konieczności wydawania decyzji. Realizacja świadczeń pieniężnych odbywa się w formie wypłat w kasach filii MOPS, w terminach określonych w decyzji lub w formie przekazów pocztowych, bądź przelewów na konto osobiste. Stronom przysługuje odwołanie od decyzji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji. Odwołanie wnosi się na piśmie przez sekretariat MOPS.

Szczegółowe informacje dotyczące powyżej przedstawionych form pomocy uzyskać można we wszystkich filiach MOPS na terenie Krakowa. Adresy filii dostępne na stronie www.mops.krakow.pl

mgr Łukasz Stich

Zespół ds. Osób Starszych i Niepełnosprawnych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, Filia Nr 3

MEDIACJE RODZINNE – SPOSÓB NA ROZWIĄZANIE KONFLIKTÓW W RODZINIE.

Konflikty zdarzają się w każdej rodzinie. Bywa tak, że strony konfliktu są tak zaangażowane w ciągłe obwinianie się, pretensje, żale, ataki i kłótnie, że nie potrafią spojrzeć na swoje problemy z dystansem. W takiej sytuacji nieodzowna jest pomoc mediatora rodzinnego oraz udział w mediacji rodzinnej.

Mediacja rodzinna to sposób na rozwiązanie konfliktu z udziałem osoby trzeciej – mediatora – neutralnego, bezstronnego i nie podejmującego rozstrzygających decyzji. Mediacja jest rozmową na temat możliwych rozwiązań zaistniałego konfliktu, w atmosferze wzajemnego poszanowania oraz zrozumienia potrzeb i interesów obydwu stron.

Mediator pomaga spierającym się stronom rozważyć wszystkie możliwe rozwiązania, negocjować je w celu osiągnięcia dobrowolnego i obustronnie satysfakcjonującego porozumienia.

W jakich sytuacjach warto skorzystać z mediacji rodzinnych?

1. Sprawy rozwodowe:

- sposób rozstania, rodzaj pozwu z orzekaniem o winie, czy bez orzekania,
- władza rodzicielska i miejsce zamieszkania dziecka,
- kontakty dziecka z rodzicem, który nie będzie sprawował bezpośredniej opieki nad nim,
- sposób korzystania ze wspólnego mieszkania po rozwodzie,
- wysokość alimentów.

2. Sprawy o podział majątku po rozwodzie

3. Sprawy związane z opieką nad dziećmi po rozwodzie orzekane przez sądy rodzinne:

- sprawy o ustalenie kontaktów z dzieckiem,
- sprawy o zmianę wyroku rozwodowego w części dotyczącej rozstrzygnięcia o władzy rodzicielskiej nad wspólnymi małoletnimi dziećmi rozwiedzionych małżonków.

4. Inne sprawy rodzinne:

- konflikty małżeńskie (o ile nie są wskazane do terapii),
- spory wynikające z gospodarowania współwłasnością (np. sprawy spadkowe),
- konflikty między rodzicami i dziećmi (także dorosłymi dziećmi),
- pomoc w uzgodnieniu zasad opieki nad członkami rodziny chorymi, niepełnosprawnymi, w podeszłym wieku,
- konflikty w rodzinach zastępczych i adopcyjnych,
- konflikty między członkami dalszej rodziny.

Kiedy mediacja nie pomoże?

- jedna ze stron chce wykorzystać mediację do zaognienia konfliktu lub posłużyć się nią do osiągnięcia jakichś ukrytych celów (np. zdobycia jakichś informacji, dokumentów, uzyskania zgody drugiej strony na jakieś rozwiązanie, ukrywając przy tym swoje prawdziwe intencje),
- niedawne traumatyczne przeżycia uniemożliwiające efektywne uczestniczenie w mediacji jednej lub obu stron konfliktu,
- stosunek sił między stronami konfliktu sprawia, że wspólne podejmowanie decyzji jest w praktyce niemożliwe,
- jedna lub obie strony konfliktu odniosłyby większe korzyści, próbując zrealizować swoje cele innymi środkami, na przykład na drodze sądowej,
- żadna ze stron nie bierze pod uwagę możliwości ugodowego załatwienia kwestii spornych,
- kiedy w rodzinie ma miejsce przemoc,

- jedna ze stron lub obydwie są uzależnione od alkoholu lub innych środków psychoaktywnych,
- kiedy któraś ze stron cierpi na chorobę psychiczną.

Jakimi zasadami kierujemy się w trakcie mediacji rodzinnej?

1. Dobrowolność

Do mediacji przystępujecie dobrowolnie. Mediator w żaden sposób nie może wpływać na Twoją decyzję udziału w mediacji. W każdym momencie możesz z niej się wycofać. Nikt nie może zmuszać Cię do zawarcia porozumienia.

2. Poufność

Mediacja ma charakter poufny. Jej przebieg i rezultaty objęte są tajemnicą. Na spotkaniu mediacyjnym obecni możecie być tylko Wy, Wasi pełnomocnicy (jeśli sobie tego życzyście) oraz mediator.

3. Bezstronność mediatora

Mediator nie opowiada się po żadnej ze stron, w równym stopniu angażuje się w pomoc dla każdej z nich. Nie ocenia zarówno osób jak i zachowań, nie poszukuje winnych zaistniałej sytuacji.

4. Neutralność mediatora

Mediator nie jest zwolennikiem jakiegoś konkretnego rozwiązania, jest w stanie zaakceptować każde, które Wy uznajcie za właściwe. Nie tylko nie podejmuje decyzji, co do wyboru rozwiązania, ale nie podsuwa ich i nie ocenia składanych propozycji. Nie jest doradcą, nie przedstawia właściwych w danej sytuacji sposobów działania. Umożliwia Wam ich samodzielne wypracowanie.

5. Samodzielność stron w podejmowaniu decyzji

Mediator nie podejmuje decyzji za Was, nie rozstrzyga sporu. Nie jest sędzią, ani arbitrem. Rolą mediatora jest zachęcanie Was do aktywnej współpracy przy poszukiwaniu rozwiązań. To do Was należy decyzja. Jest ona rezultatem Waszego wolnego wyboru i Waszego przekonania, że wypracowane rozwiązania zaspakajają Wasze najważniejsze potrzeby.

Jakie są zalety mediacji?

1. Mediacja skłania do przyjmowania przez strony odpowiedzialności, uczy je samodzielności;

- daje poczucie własnej siły i możliwości poradzenia sobie z własnymi problemami,
- w mediacji od początku ewentualne zyski i straty dla stron są bardziej przewidywalne, w porównaniu z sytuacją, gdy sprawa jest rozstrzygana przez sąd, co daje im większe poczucie bezpieczeństwa,
- strony konfliktu małżeńskiego mają większą gotowość do realizacji rozwiązań, które same wypracowały, w odróżnieniu do rozwiązań, które zostały im narzucone przez decydentów zewnętrznych,
- udział w mediacji sprzyja samodzielności w rozwiązywaniu konfliktów w przyszłości.

2. Mediacja pozwala na wypracowanie trwałych oraz satysfakcjonujących rozwiązań dla obu stron;

- dostosowanych do potrzeb, uwzględniających specyfikę sytuacji osób pozostających w konflikcie,

- akceptowanych przez obie strony, z czego wynika trwałość porozumienia i szansa na wprowadzenie w życie,
- szczegółowo określających sposób realizacji przyjętych uzgodnień,
- nowych, twórczych, nieoczywistych.

3. Pozwala budować i utrzymywać pozytywne, a przynajmniej nie wrogie relacje między osobami uczestniczącymi w konflikcie;

- umożliwia otwartą, szczerą i bezpośrednią komunikację między stronami,
- buduje wzajemne zrozumienie.

4. Mediacja ogranicza eskalację konfliktu;

Procedura sądowa często powoduje eskalację konfliktu, a w mediacji możliwe jest jego ograniczenie. Strony w mediacji mogą w bezpiecznych warunkach wyrazić swoje negatywne emocje, poradzić sobie z nimi i skoncentrować się na przyszłości i rozwiązaniach.

5. Mediacja chroni dziecko uwikłane w konflikt dorosłych, pozwala rodzicom skoncentrować się na jego potrzebach;

- mediacja, kierując uwagę rozwodzących się na potrzebach dziecka, buduje ich relacje jako rodziców i umożliwia współpracę w kwestiach wychowawczych,
- mediacja pomaga rodzicom zrozumieć niebezpieczeństwo wikłania dzieci w ich konflikt,
- mediacja zwiększa szansę na zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa, stabilności,
- mediacja pozwala dokonać ustalenia zabezpieczające przyszłość materialną dziecka i zaspokojenie jego potrzeb na dotychczasowym poziomie,

- mediacja pozwala poradzić sobie z negatywnymi uczuciami wobec byłego małżonka i ograniczyć ich wpływ na podejmowane decyzje.

Jak skorzystać z mediacji?

Jeśli uważacie, że mediacja jest dobrą metodą rozwiązania Waszego konfliktu, wystarczy, że zgłosicie się do wybranego mediatora z listy stałych mediatorów, znajdujących się przy sądach okręgowych (w województwie małopolskim: Kraków, Nowy Sącz i Tarnów), lub do ośrodka mediacyjnego (dane kontaktowe instytucji i mediatorów można również uzyskać w ROPS w Krakowie).

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie od 2007 roku prowadzi projekt na rzecz rozwoju idei wykorzystania mediacji w sytuacjach konfliktów rodzinnych.

Realizując projekt nawiązaliśmy współpracę ze Stowarzyszeniem Mediatorów Rodzinnych w Warszawie. W ramach współpracy prowadzimy szkolenia mediatorów rodzinnych, którzy po profesjonalnym przygotowaniu prowadzą bezpłatne mediacje w siedzibie Fundacji „Pro Bono” w Krakowie. **Wydaliśmy również Poradnik „Mediacje rodzinne w praktyce”, z którego możecie Państwo dowiedzieć się więcej na temat mediacji rodzinnych.**

Katarzyna Mimiec
Regionalny Ośrodek Polityki
Społecznej w Krakowie

Opracowano na podstawie publikacji:
„Gdy rodzina się rozpadła – potrzeby, decyzje rozwiązania” pod redakcją Rafała Milewskiego, Wyd. Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych, Warszawa 2006.

LAUREACI

WYRÓŻNIENIE W III MAŁOPOLSKIM KONKURSIE LITERACKIM „Ludzie znają mnie tylko z jednej, jesiennej strony”

„Wystarczy stanąć przed lustrem, uśmiechnąć się i uwierzyć w swoją własną potęgę.”

Ciągle młoda mimo swoich lat. Dysponuje codzienną porcją szczęścia. Jej urok polega na tym, że jest optymistyczną staruszką. Podobno nigdy nie traci blasku w oczach.

Drewniany, dębowy stół z śnieżnobiałą, haftowaną serwetą. Na nim porcelanowa filiżanka i wazon czerwonych tulipanów. Rozchodzący się zapach świeżo parzonej kawy

wskazuje, że w pokoju ktoś przebywa. Pomimo ciszy i istotnego spokoju. Książka leżąca tuż obok kawy ma zagiętą jedną ze stron. To „Alchemik” Paulo Coelho. Przez jedwabne zasłony wdzierają się promyki słońca. Tylko mały kundel jest zdolny przeciwstawić się temu zjawisku, bo ciągle przemieszcza się z kąta w kąt, nie mogąc znaleźć sobie miejsca. W zielonej, wełnianej

kamizelce ona. Siwa, uśmiechnięta, z bezpośrednią dawką dobroduszości. – *Dla czego miałabym zamknąć się w czterech ścianach, wpatrując się w jeden, stały punkt przez okno i zazdrościć młodości tym, którzy tak naprawdę nie rozumieją, że jest to stan chwilowy, zupełne złudzenie, które szybko mija? Starość wcale nie jest taka zła. To bezcenna magia rodząca się dopiero po sześćdziesiątce* – mówi z lekkim rozbawieniem pani Zofia. Jest pełną energii kobietą. Mimo swego podszerego wieku nie rezygnuje z szaleństwa. Czuje się, jakby była nadal nastolatką, wykorzystując czas maksymalnie w poszukiwaniu adrenaliny. Przyjaciele uważają ją za „statuę wolności”, która troską i życzliwością pozytywnie hipnotyzuje. Nic więc dziwnego, że dom tętni życiem. Tylko w nocy odnaleźć można w nim spokój.

Powszedni scenariusz

Siódma rano. Dźwięk budzika rozprzerzenia się w sypialni. Pani Zofia energicznie wstaje, ubiera się i wychodzi. Wsiada na rower i jedzie do pobliskiego sklepu, by kupić gazetę i bułki. Wracając jedzie przez park. Na starej, zniszczonej ławce, na której pełno jest wrytych serc i innych motywów usiada. Bierze w dłonie gazetę. Dziesięciominutowy przegląd prasy i z powrotem wsiada na rower. Tym razem wraca do domu. O 7.40 ktoś dzwoni. W telefonie słychać znajomy głos wnuczki. Pyta jak babcia się czuje i czy mogłaby wraz z nią wybrać się po zakup nowej sukienki. Pani Zofia z radością przyjmuje propozycję. – *Są osoby, które sprawiają, że czuję się potrzebna. Dają mi wiarę i umacniają w przekonaniu, że starość to żywa łączność z młodym pokoleniem.* – Nie

wszyscy jednak traktują starszych z szacunkiem. Wystarczy wyjść na ulicę i się rozglądnać. Barbarzyńskie spojrzenia, kiedy wypadałoby ustąpić miejsca w tramwaju, lekceważące „dzień dobry”. Nie trzeba słów, by dowiedzieć się czym młodzież obdarza starsze osoby. A przecież oni przekazują wymiar historii, istotne wydarzenia, dynamiczne opowieści o wojnie, heroicznych bohaterach, rewolucjach, Za to należy ich cenić. Niedostrzeganie, bagatelizowanie i niechęć w stosunku do starszych to tylko krótkowzroczność zasłaniająca fakt, że wszystkich spotka starość. Kiedy młodość wieje w oczy, nikt nie zastanawia się nad tym. Po latach, z pomarszczoną twarzą i siwymi włosami każdemu przypominają błędy popełnione wobec starszych.

Jesień życia

– *Najlepiej przybito by nas kajdankami do łóżek i pozostawiono na pastwę losu. Bo komu potrzebny jest stary, beзуżyteczny dla środowiska osobnik?* – tak określa zachowanie młodych Pani Zofia. Kwestionuje definicję starości. Dla niej fizyczna starość nie oznacza stagnacji, ale ciągłe oczekiwanie na nowatorski, anonimowy ruch. – *To taki skok z wysokości. Nigdy niczego nie planuję, dzięki temu nie mam czasu na nudę. Zdaję się na spontaniczność. Przecież nie wiadomo skąd zawieje wiatr* – Absolutnie wyklucza leżenie w łóżku bez potrzeby. Dba w miarę możliwości o swoją kondycję. Ciągłe jest w ruchu. Biega, sprząta, wychodzi na spacer, a czasem pokusi się o coś bardziej niezwykłego. – *Starość nie musi być smutna. Zależy na ile lat określa się własne wnętrze. Ja swoje określiam na dwadzieścia lat. I nie zamierzam*

rezygnować z zabawy – Choć dawno minęła sześćdziesiątka ona nadal biegnie w nieznaną, Uwielbia wyjeżdżać z przyjaciółmi, jeździć konno, pielęgnować własny ogród. – *Skąd czerpię na to wszystko siłę? Tajemnica* – szeptem wraz z nutką śmiechu wyznaje pani Zofia.

Dynamiczna egzystencja

Nie ma reguły ani przepisu prawnego, kiedy ma się rozpocząć wewnętrzna starość. Każdy indywidualnie rozpętuje i wyzwala w sobie walkę pomiędzy fizyczną a psychiczną starością. Ludzie starsi odkrywają niezwykle ważną filozofię życiową, niedostępną dla młodych. To ezoteryczny sekret widoczny, kiedy skóra traci swoją młodzieńczą atrakcyjność. Nie traci jej jednak w stosunku do duszy. – *Teraz kiedy mam swój bagaż doświadczeń nagle uświadamiam sobie i dostrzegam tyle zjawisk natury, których dotąd nie widziałam. Takie nowe spojrzenie na świat.* – Pani Zofia jest optymistką. Uważa, że w jej wieku ważna jest aktywność fizyczna, dlatego często z wnuczką wybiera się na koncerty. Nie ważne czy to będzie

rock, pop czy jazz. Ważne, aby być blisko najukochańszych osób i sięgać po niecodzienną zabawę. – *Taniec nie musi być limitowany. Śpiew tak samo. Całe życie należy to czynić, bez względu na wiek.* –

Kultowa emerytka

Zimą jeździ na nartach, latem ubiera się w sukienki. Czyżby w jej duszy zagnieździł się wszechobecny kult młodości? W dodatku wychodzi do kina, zna się na modzie i czyta o istotnej kwintesencji książki. Wie, że z perspektywy czasu na wszystko spogląda się innym okiem. Naiwne i pochopne myśli z lat młodości rewanżuje rozsądnymi decyzjami. Swoją legendę określa za spełnioną. Po zrównaniu dnia z nocą następuje starość. Pani Zofia zna receptę na długowieczność. – *Wystarczy stanąć przed lustrem, uśmiechnąć się i uwierzyć w swoją własną potęgę.*

Joanna Tokarczyk

Lat 17, klasa II d

II Liceum Ogólnokształcące

w Starym Sączu

NOWE AKTY PRAWNE

NOWE AKTY PRAWNE

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 53, poz. 323
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 14 marca 2008 r.
Tryb i sposób przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 67, poz. 411
USTAWA
z dnia 28 marca 2008 r.
Zm.: ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 61, poz. 382
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 4 kwietnia 2008 r.

Zm.: rozporządzenia w sprawie refundacji składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 61, poz. 383
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 4 kwietnia 2008 r.

Zm.: rozporządzenia w sprawie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 78, poz. 465
ROZPORZĄDZENIE
RADY MINISTRÓW
z dnia 18 kwietnia 2008 r.

Szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 81, poz. 484
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA
z dnia 6 maja 2008 r.

Ogólne warunki umów o udzielenie świadczeń opieki zdrowotnej.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 92, poz. 579
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI
z dnia 27 maja 2008 r.

Wzór formularza wniosku o nadanie statusu uchodźcy.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 93, poz. 590
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 29 maja 2008 r.

Zm.: rozporządzenia w sprawie finansowego wsparcia na tworzenie noclegowni i domów dla bezdomnych.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 115, poz. 728
OBWIESZCZENIE
MARSZAŁKA SEJMU
z dnia 17 czerwca 2008 r.

Ogłoszenie tekstu jednolitego ustawy o pomocy społecznej.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 112, poz. 718
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 25 czerwca 2008 r.

Zm.: rozporządzenia w sprawie refundacji wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenia społeczne pracodawcy zatrudniającemu osoby niepełnosprawne.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 134, poz. 850
USTAWA

z dnia 27 czerwca 2008 r.

Zm.: ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 125, poz. 808
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA
z dnia 9 lipca 2008 r.

Limity cen leków i wyrobów medycznych wydawanych świadczeniobiorcom bezpłatnie, za opłatą ryczałtową lub częściową odpłatnością.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 137, poz. 858
ROZPORZĄDZENIE
RADY MINISTRÓW
z dnia 18 lipca 2008 r.

Sposób i trybu finansowania z budżetu państwa świadczeń opieki zdrowotnej

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 136, poz. 855
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 28 lipca 2008 r.

Sposób i tryb postępowania, sposób ustalania dochodu oraz wzorów wniosku, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 144, poz. 908
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 28 lipca 2008 r.

Zm.: rozporządzenia w sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 144, poz. 907
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 28 lipca 2008 r.

Zm.: rozporządzenia w sprawie udzielania pomocy pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne oraz osobom niepełnosprawnym wykonującym działalność gospodarczą i rolniczą.